

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ESPAI PÚBLIC (ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 14 de febrer de 2022, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- És veí del barri del Camp d'en Grassot des de fa més de sis anys, barri que urbanísticament pertany a la trama Cerdà, la qual pateix des de fa anys la contaminació de l'aire, el soroll i l'ocupació d'espai públic que causa el trànsit motoritzat.
- En els darrers anys s'ha reduït la presència del cotxe, però, per contra, no s'ha actuat contra les motocicletes. Si bé es va estenent cada vegada més l'Àrea Verda d'aparcament per a cotxes a tots els districtes i fa molts anys que veure un cotxe aparcant a la vorera és una autèntica anomalia, les motocicletes continuen gaudint d'aparcament gratuït, abundant i, de vegades, consentit per la Guàrdia Urbana a totes les voreres de la ciutat.
- La Guàrdia Urbana no vetlla per aplicar l'article 40 de l'Ordenança de circulació de vianants i de vehicles, que restringeix la possibilitat d'estacionar en vorera únicament amb determinats requisits, com ara l'amplada de la vorera i la manera d'ubicar la motocicleta.
- L'espai de les voreres de la trama Cerdà es veu reduït pràcticament a la meitat de l'amplada original per culpa de l'estacionament de motocicletes, amb els perjudicis que això ocasiona en termes de comoditat i promoció de la mobilitat sostenible.
- Es va dirigir a la Guàrdia Urbana per fer constar aquests fets i demanar el compliment de la normativa, i li van respondre que en els casos com aquest, els quals es produïen de forma puntual i ben localitzada, s'hauria de trucar al 092 just en el moment en què es produeixen els fets.
- Desitjava disposar d'informació sobre l'avaluació de les campanyes de comunicació o sanció en relació amb l'aparcament de motocicletes en vorera, especificant la utilitat i l'eficàcia d'aquestes campanyes.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinat el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a **l'Àrea de Seguretat i Prevenció i a l'Àrea de Mobilitat** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 23 de febrer de 2022, es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 24 de març i 16 de novembre de 2022, respectivament, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada.

CONSIDERACIONS

1. Estacionament de motocicletes en vorera i competència sancionadora

L'article 40 de l'Ordenança de circulació de vehicles i vianants (OCVV) estableix que, quan no hi hagi la possibilitat d'aparcar a la calçada i sempre que no hi hagi una senyalització específica que ho prohibeixi, sí que **és permès** estacionar en la vorera amb subjecció a les condicions següents:

- Si la vorera fa entre 3 i 6 metres d'amplada, es pot aparcar en paral·lel a la vorera (a un mínim de 0,5 metres del límit de la vorada) i entre els escocells, sense entorpir el pas de sortides de pàrquings, papereres, contenidors i a un mínim de 2 metres dels passos de vianants i les parades d'autobús, i deixant 3 metres lliures de pas per als vianants.
- Si la vorera fa més de 6 metres, es pot aparcar en semibateria, sempre que hi hagi més de 3 metres lliures de pas.
- No es pot aparcar en voreres de menys de 3 metres.
- Les voreres en carrers de plataforma única es consideren com una vorera d'un carrer segregat; per tant, si no fan més de 3 metres, tampoc no s'hi pot aparcar.

D'acord amb la informació facilitada per l'Àrea de Seguretat i Prevenció, la competència en **matèria sancionadora** i de control de la normativa està distribuïda entre Barcelona de Serveis Municipals (B:SM) i la Guàrdia Urbana de la manera següent:

- Amb caràcter general, B:SM és l'ens que exerceix principalment la competència controladora i sancionadora de les infraccions per mal estacionament en la vorera.
- Addicionalment, qualsevol patrulla de la Guàrdia Urbana pot sancionar per iniciativa pròpia en el cas d'observar una infracció que requereixi ser denunciada.
- Durant els primers quinze dies des de l'inici de les campanyes informatives "Ciutat de vianants", la Guàrdia Urbana té encomanada la tasca d'informar els motoristes sobre l'estacionament de motocicletes i de la imposició de les primeres sancions.

Des de l'any 2016 s'han imposat més de 74.000 sancions a motocicletes per mal estacionament.

2. Projecte "Ciutat de vianants"

A continuació, s'exposen les accions que l'Ajuntament ha dut a terme amb l'objectiu d'alliberar les voreres de motocicletes, més enllà del règim sancionador.

- a) **Campanya de comunicació "Ciutat de vianants"**: es reforça la comunicació a les persones motoristes explicant la normativa sobre l'estacionament de motocicletes amb la col·laboració d'informadors, el repartiment de fulletons informatius a la ciutadania, la publicació de notes de premsa i la difusió de la normativa a les xarxes socials.

Des de l'any 2018 fins a l'actualitat, s'han fet tretze campanyes informatives (l'última el gener de 2023) a pràcticament tots els districtes de la ciutat, totes elles associades a les actuacions b) i c) descrites a sota. L'any 2018 es van dur a terme sis campanyes informatives: tres l'any 2020, dues l'any 2021, una el 2022 i una altra el 2023.

https://www.barcelona.cat/mobilitat/sites/default/files/documentacio/flyer_motos-voreres_interactiu.pdf

https://www.barcelona.cat/mobilitat/sites/default/files/documents/guia_mobilitat_25_02_19.pdf

El fulletó informa de l'ús de les voreres per a persones vianants i de la normativa per estacionar correctament la motocicleta, així com de les prohibicions que recull l'OCVV.

En tots els casos, la campanya s'estructura en tres fases:

- i. Una fase d'informadors, en la qual la funció dels informadors és donar a conèixer la campanya a motoristes i ciutadans, repartint en mà un fulllet informatiu sobre la normativa d'estacionament per a motos i responant les qüestions que els plantejin els ciutadans sobre la normativa, l'estacionament, les sancions, els descomptes, etc.
 - ii. Una segona fase d'avisos de la Guàrdia Urbana advertint de la imminència de sancions si no es retira el vehicle. Això coincideix amb un període inicial de gratuïtat d'estacionament de les motos en aparcaments soterrats propers a la zona.
 - iii. Una tercera fase en la qual es procedeix a sancionar i retirar els vehicles mal aparcats.
- b) Foment de l'estacionament de motos en calçada i augment de voreres de més de 3 metres on específicament s'implanta la prohibició d'estacionament:** S'incrementa l'oferta de places d'estacionament de motos en calçada amb accions com l'ampliació de l'Àrea Verda a la ciutat, així com amb la majoria d'actuacions de pacificació de la ciutat que s'estan duent a terme, com el Protegim Escoltes. Totes aquestes actuacions van acompanyades de la prohibició explícita de l'estacionament (voreres de més de 3 metres), i la creació de places d'estacionament en calçada. Així mateix, també s'estableix la prohibició específica d'estacionar en vorera quan es creen nous cordons de serveis, que principalment es destinen a aparcaments de moto i DUM (Distribució Urbana de Mercaderies).
- Amb l'objectiu de fer un ús més eficient de l'espai de la ciutat destinat a serveis i estacionament, també de l'estacionament de motos, s'està fent en determinats espais de la ciutat una prova pilot innovadora de places compartides. L'objectiu és analitzar la viabilitat d'una nova modalitat d'utilització flexible de les places de Distribució Urbana de Mercaderies (DUM), taxis, places d'estacionament de moto o de cotxe, etc., que permetria diferents usos d'un mateix espai en funció de l'horari, optimitzant així l'aprofitament de l'espai de la ciutat, fomentant els usos en el seu espai adequat i prioritant els usos per a residents. Així, per exemple, un espai destinat a la distribució urbana de mercaderies en horari diürn podria ser utilitzat com estacionament de motos en calçada en horari nocturn.
- c) Foment de l'estacionament de motos en aparcaments soterrats:** Simultàniament a les accions anteriors, s'incentiva l'aparcament fora de la calçada amb l'oferta de places d'estacionament per a motos amb períodes de gratuïtat, descomptes i ofertes especials en aparcaments soterrats de la ciutat.

3. Dades sobre la motocicleta a la ciutat de Barcelona

L'Àrea de Mobilitat ha informat de les següents dades respecte de l'ús de la motocicleta a la ciutat:

- Actualment hi ha unes 82.643 places d'estacionament per a motos senyalitzades a la via pública, sumant-hi les senyalitzades en vorera i en calçada. Des de 2019 s'ha incrementat en 8.534 el nombre de places en calçada; actualment s'arriba, per tant, a les 77.899 places. La xifra suposa un increment del 12,3% en els darrers dos anys. Avui en dia encara hi ha 4.744 places d'aparcaments en vorera, tot i que l'objectiu és anar-les baixant a calçada de manera progressiva.
- D'acord amb les línies d'actuació del Pla de la moto, es preveu que el nombre d'aparcaments de moto en superfície a la ciutat per a l'any 2024 superarà les 90.000 places i que la superfície destinada a l'estacionament en superfície superarà els 180.000 m². La superfície mínima per a cada plaça de moto és de 2 m².
- El parc de vehicles (motocicletes + ciclomotors) censats a Barcelona l'any 2021 és d'uns 270.000, un 33% del total de vehicles (font: Dept. d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona). El nombre de desplaçaments diaris en moto + ciclomotor per a l'any 2021 s'estima en 420.000, un 6,7% del total de desplaçaments (font: EMEF). L'any 2021, un 15,5% del parc circulant de vehicles a la ciutat eren motos (font: Direcció de Serveis de Mobilitat a partir de les càmeres de la ZBE).
- Associat a cadascuna de les campanyes "Ciutat de vianants", es comptabilitza el nombre de motos que s'estacionen en vorera de forma indeguda incomplint la normativa, tant en l'àmbit en el qual es du a terme la campanya com en l'entorn més immediat, i alhora s'incrementa el nombre de places disponibles per a l'estacionament de motos en calçada. Un cop creades les noves places d'estacionament en calçada i s'ha reforçat i millorat la senyalització, es va fer un nou comptatge i, en la globalitat, el nombre d'incompliments per estacionaments en vorera s'ha reduït en més del 25%.

Les associacions Catalunya Camina, entitat defensora dels drets de les persones vianants, i Eixample Respira, plataforma veïnal que reivindica la millora de la qualitat ambiental, han impulsat l'"**Estudi d'aparcament de motos a Barcelona - On i com aparquen?**". És un estudi de camp publicat el 21 de juny de 2022 en el qual es va fer un recompte de motocicletes a diversos punts de la ciutat (en total 30 quilòmetres). En destaquen els resultats següents:

- 6.500 motocicletes estacionades: 2.900 en calçada i 3.600 en vorera. Del total, més del 84% estaven mal estacionades.

- Del total de motocicletes, només 251 (3,8%) eren de préstec (*sharing*) i la majoria d'aquestes estaven ben estacionades.

<https://www.catalunyacamina.org/index.php/2022/06/20/estudi-daparcament-de-motos-a-barcelona-on-i-com-aparquen/#more-1841>

4. Conclusions

De l'estudi de la present queixa, aquesta Sindicatura considera que hi ha suficients dades per admetre que la ciutat pateix un excés de motocicletes estacionades en vorera, i massa sovint ho fan infringint la normativa. La presència de motocicletes en les voreres resta espai públic a les persones vianants, que són les usuàries naturals.

Ara bé, és evident que l'Ajuntament de Barcelona no té els mitjans per sancionar exhaustivament tots els casos d'estacionament indegut i tampoc no seria la solució idònia a llarg termini, atès l'elevat nombre de motocicletes existent a la ciutat. L'objectiu final és que tota la ciutadania, incloses les persones motoristes que també són vianants, caminem plegades cap a l'objectiu comú de gaudir del dret col·lectiu a una mobilitat urbana sostenible, saludable i eficient que millori la qualitat de vida de les persones.

Per això, malgrat constatar-se la presència irregular de motocicletes en vorera, aquesta Sindicatura valora positivament l'estratègia de ciutat de l'Ajuntament de Barcelona de combinar mesures de diversa naturalesa, sense centrar-se únicament en les sancions (necessàries i eficaces com a mesura dissuasiva), sinó també en la pedagogia (campanyes de comunicació), en l'augment de zones amb prohibició específica d'estacionament de motos, en l'augment de places d'estacionament en calçada i en l'oferiment de places en aparcaments soterrats.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas **l'actuació de l'Àrea de Seguretat i Prevenció, l'Àrea de Mobilitat i Barcelona de Serveis Municipals (B:SM) ha estat ajustada a dret, però no suficientment eficaç**, atès que la problemàtica de l'excés de motocicletes estacionades en vorera no està resolta.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Mobilitat i a l'Àrea de Seguretat i Prevenció** que continuïn avançant en el desplegament del projecte "Ciutat de vianants" per alliberar espai en les voreres de la ciutat a través del conjunt d'estratègies associades a la campanya de comunicació.
- **Recordar a l'Àrea de Seguretat i Prevenció i a Barcelona Serveis Municipals (B:SM)** que, dins l'àmbit de les seves respectives competències, tenen l'obligació de fer complir la normativa aplicable a l'estacionament de motocicletes en vorera.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.